

Öğr. Gör.
Ahmet İŞLERMuş Alparslan Üniversitesi
a.isler@alparslan.edu.trORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9742-1260>

Eser Geçmişi / Article Past: 29 Kas 2018 / 11 Ara 2018

Araştırma Makalesi

DOI: <http://dx.doi.org/10.21551/jhf.490141>

Research Paper

Orjinal Makale / Original Paper

Osman Yüksel Serdengeçti'nin Muhalefet Anlayışı

Osman Yüksel Serdengeçti's Understanding of Opposition

Öz

Osman Yüksel Serdengeçti (1917-1983) gazeteci, siyasetçi, şair kimliği ve yakın tarihimizde renkli kişiliğiyle tanınan aksiyon ve dava adamıdır. Tek Parti döneminin sonlarından 1970'li yılların sonuna kadar hareketli geçen bir hayat hikâyesinde, muhalif bir kimlik olarak karşımıza çıkan Serdengeçti, her dönemde kendi doğrularını savunmuş ve bu doğrultuda bedeller ödemiştir. Bu çalışmada "Tanrı Dağı Kadar Türk, Hira Dağı Kadar Müslüman" şiarıyla yola çıkan Serdengeçti'nin sosyal ve siyasal alandaki muhalefet anlayışı incelenecektir. Bu çalışmanın temel referans kaynağı Osman Yüksel'in 1947-1962 yılında çıkarttığı, sonraları lakabı olacak olan Serdengeçti dergisidir.

Anahtar Kelimeler: Osman Yüksel Serdengeçti, Serdengeçti Dergisi, Siyasal Partiler, Muhalefet

Abstract

Osman Yüksel Serdengeçti is a man of action and thought famous for being a journalist, a politician, a poet and having a colorful personality witnessed in recent history. Having had an active life from the end of the single party period to the end of 1970s he stood as an opponent and defended his truths all the time and paid for it. In this study, the understanding of opposition of Serdengeçti, who acted with the slogan "As Turk As Tian Shan, As Muslim As Mount Hira", in political and social environment was analyzed. The main reference source for this study is the Journal "Serdengeçti" published between 1947-1962 which means "risking anything for his ideal" and became his nickname later.

Keywords: Osman Yuksel Serdengecti, Serdengecti Journal, Political Parties, Opposition

ATIF: İŞLER Ahmet, "Osman Yüksel Serdengeçti'nin Muhalefet Anlayışı" **Tarih ve Gelecek Dergisi**, 4/3 (Aralık-2018), s. (162-180)

CITE: İŞLER Ahmet, "Osman Yüksel Serdengeçti's Understanding of Opposition" **Journal of History and Future**, 4/3 (December- 2018), pp. (162-180)

Giriş

Antalya'nın Akseki ilçesinde doğan Osman Yüksel'in asıl adı Osman Zeki'dir. Diyanet İşleri Başkanlığı yapmış olan Ahmet Hamdi Akseki'nin yeğeni olan düşünür, âlim bir aileye mensuptur. Osman Yüksel, 1940 yılında Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'ne öğrenci olarak girer ancak okulun son yılında 3 Mayıs 1944'te Nihal Atsız ve Sabahattin Ali arasında yaşanan olaylar üzerine tutuklanır. Tarihe "İrkçılık-Turancılık Davası"¹ olarak geçen olaydan sonra bizzat dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel tarafından okuldan atılmıştır.² Osman Yüksel, yaşanan olaylarda Sabahattin Ali'yi tokatlamasıyla milliyetçi cephenin dikkatini çekmiş ve tanınmıştır. 3 Mayıs 1944 olaylarında Nihal Atsız ve Alparslan Türkeş ile beraber yargılanan Yüksel, 1945'te beraat etmiştir. Osman Yüksel, bunun üzerine Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel'e yazdığı "Yüksek Vekâletin Alçak Vekiline" adlı mektuptan dolayı tekrar tutuklanır. Yüksel bu mektubu gerekli mercilere ulaştıramayınca *Bağrıyanık* adlı dergide yayınlamıştır. Yüksel, söz konusu mektupta 3 Mayıs 1944 olaylarından sonra uğradığı haksızlıkları sıralayarak Hasan Ali Yücel'e şöyle seslenmiştir: "... Hakkımı istiyorum efendi, hakkımı!...Senden bahşış istemiyorum!...İmtihan hakkımı ya verirsin, ya zorla alırım... Beni tuttuğun yoldan Yücel değil, ecel gelse döndüremez!..."³

1947 yılında çıkarttığı *Serdengeçti* adlı dergi, Osman Yüksel'in kimliğiyle özdeşleşmiş ve "Serdengeçti" lakabı isminin önüne geçmişti. Osman Yüksel bundan sonra bu lakap ile tanınmaya ve anılmaya başlanacaktır.⁴ Osman Yüksel *Serdengeçti*, 1947-1962 yılları arasında "Allah Millet Vatan Yolunda" künyesiyle sadece 33 sayı çıkarttığı derginin neredeyse her sayısı için hakkında dava açılır. Yazılarında Tek Parti özelinde devlet aleyhine yaptığı eleştirilerinden dolayı mahkemelik olan *Serdengeçti*, 1957 yılında derginin 24. sayısında, bundan dolayı 57 kez mahkemelik olduğu ve 7 kez hapis cezası aldığını ifade eder.⁵ Ayrıca memur olan eniştesinin yanında ikamet etmekte iken 'devlet aleyhine yayın yapmak' suçlamasıyla eniştesiyle beraber devlet lojmanından çıkartılır.⁶

Serdengeçti, 1947 yılında "Serdengeçtiliği" bir hareket olarak nitelemiş gençleri bu hareketin saflarına katmak için "vatani taze bir heyecan tufanı ile yeniden fethetmek, bu topraklara, 'bu topraklar için toprağa düşenlerin' çocuklarını hâkim kılmak" niyetini izhar etmişti. Bu memlekete mevcut iktidardan bir hayır gelemeyeceğini ileri süren *Serdengeçti*'ye göre *Serdengeçtiler*, ilhamlarını Allah, millet ve

1 "İrkçılık-Turancılık Davası" ile ilgili bkz. Hülya Öztekin, "1944 İrkçılık - Turancılık Davası ve Basındaki Tartışmalar", *Selçuk İletişim*, 2018, 11 (1): s. 215.

2 Ferman Karaçam, "Serdengeçti, Osman Yüksel", *TDV İslam Ansiklopedisi*, Y. 2009, C. 36, s. 555.

3 Ali Özcan, *Osman Yüksel ve Serdengeçti Dergisi*, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 2010, s. 32.

4 Osman Yüksel, Nihal Atsız ve Sabahattin Ali arasında cereyan eden Türkçülük-Turancılık davasını, dönemin Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel ile ilgili arasında geçen meseleleri etraflıca ele alır. 3 Mayıs 1944 olayları için bkz. "3 Mayıs 1944 Olaylarını Hazırlayan Sebepler", *Serdengeçti*, S. 3, Ekim 1947; "3 Mayıs Milli Feveranı", *Serdengeçti*, S. 10, Mayıs 1950.

5 *Serdengeçti*, S. 24, Nisan 1957, s. 10.

6 *Serdengeçti*, S. 4, Mart 1948, s. 20. *Serdengeçtinin müdafaası için bkz. Serdengeçti*, Y. 1, S. 3, Ekim 1947, s. 3-7; Osman Yüksel *Serdengeçti*, *Mabetsiz Şehir, Bir Millet Neden Ağlar*, Bütün Eserleri I, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 7. Baskı, İstanbul, 2016, s. 52-62.

vatan sevgisinden almaktadır.⁷ Tek Parti dönemi, Demokrat Parti ve sonrasında da muhalif bir kimlik sergileyen Serdengeçti, siyasetle de ilgilenmiş 1954 yılında Antalya bağımsız milletvekili olmak için girişimde bulunmuştu. 1965 yılında Adalet Partisi'nden vekil seçilerek meclise giren Serdengeçti, Süleyman Demirel ile anlaşamayarak partisinden ayrılmıştır. Farklı partilerde siyaset yapan Serdengeçti, kimilerine göre politikayı becerememişti. Adı mecliste 'kravatsız mebus'a çıkan Serdengeçti, Demirel'in kendisine, meclise neden kravatsız olarak geldiği sorusuna karşılık "Ben, yalınayak, kravatsız, çileli insanların milletvekiliyim" cümlesiyle karşılık vermiştir.⁸ Serdengeçti'nin kendisi de siyasetten hoşlanmadığını ve siyaseti beceremediğini beyan etmektedir.⁹ Serdengeçti, mebus olarak meclise girdiğinde döner kapının yanında biriken vekillere hitaben: "Yahu bu ne hal, daha meclise girerken dönüklüğe alışıyorsunuz. Buranın doğru dürüst alaturka kapısı yok mu? Ben oradan geçeceğim" diye espri yaptığı söylenir.¹⁰

Serdengeçti, şahsına münhasır bir düşünce dünyasına sahiptir. Ona göre, "Serdengeçtilik" kelimenin tam manasıyla milliyetçi olmaktır ve milliyetçilik onun için bir araç değil, bilakis bir amaçtır. Vatan, millet ve mukaddesat gibi kavramların arkasına sığınarak şahsi çıkarlarını vatanseverlik olarak gösterenlerin milliyetçiliği araçsallaştırdığını düşünür. "Tanrı dağı kadar Türk, Hira dağı kadar Müslümanız"¹¹ cümlesinin sahibi olan Serdengeçti, Türkçü ve İslamcı bir söylem geliştirmiştir. Muhafazakâr ve mukaddesatçı bir dünya görüşü sergileyen Serdengeçti, milliyetçi düşüncesini şu cümle ile orta koyar: "*Bizim milliyetçiliğimiz hususi vagon, bol harcırah, yüksek makam milliyetçiliği değildir. Hakka tapan, halkı tutan, yalınkılıç bir milliyetçiliktir.*"¹² Serdengeçti, her dönemde mevcut iktidarın yanında durmanın doğru olmadığını, amaçlarının Anadolu'nun mutluluğu olduğunu ifade eder. Ona göre, İstanbul ve çevresinde yetişen elitler, Anadolu'nun ruhunu anlamamaktadır. Halka tepeden bakan bu zihniyet, Anadolu'nun mukaddesatını ayaklar altına almış ve bunu da milli bir dava olarak yaptıklarını zannetmektedir.¹³

Cemal Kurnaz, Serdengeçti'yi "Milliyetçi, Türkçü ve Turancı" olarak tarif eder. Ona göre, Serdengeçti'nin fikirleri üzerinde Ziya Gökalp ve M. Emin Yurdakul'un etkisi vardı. Ancak Serdengeçti, düşüncelerinde Mehmet Akif ve Nurettin Topçu'nun etkili olduğunu belirtmesine¹⁴ rağmen öte yandan Ziya Gökalp'in "Türkçülüğün Esasları"nı, "davamızın felsefesi ve ilmini yapan kitap" olarak görmüştür.¹⁵ Serdengeçti, sair zamanlarda İslam öncesi Türk tarihine de önem verdiği görülür.

7 Serdengeçti, S. 1, Nisan 1947, s. 2.

8 Ali Özcan, "Serdengeçti Dergisi ve Siyasal İktidarlarla İlişkisi", **Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi**, C.2, S. 3, Mart 2014, s. 306.

9 İbrahim Sarı, **Osman Yüksel Serdengeçti**, NoktaE-Book Yayınları, Antalya, 2016, s. 18.

10 a.g.e., s. 12.

11 Osman Yüksel, "Tanrı dağı kadar Türk, Hira dağı kadar Müslümanız" cümlesini ilk kez kendisi tarafından kullanıldığını ifade eder. Bkz. Osman Yüksel Serdengeçti, **Mabetsiz Şehir, Bir Millet Neden Ağlar**, s. 29.

12 Serdengeçti, S. 1, Nisan 1947, s. 3.

13 Serdengeçti, **Mabetsiz Şehir, Bir Millet Neden Ağlar**, s. 29-32; Serdengeçti, S. 1, Nisan 1947, s. 3-4,

14 Cemal Kurnaz, "Tanıdığım Serdengeçti", Serdengeçti, **Mabetsiz Şehir, Bir Millet Neden Ağlar**, s. 284.

15 Serdengeçti, S. 9, Şubat 1950, s.16.

Turan ideali konusunda net olmayan Serdengeçti, “Ne gaflet, ne delalettir ki bugün milliyetçi Türklere bir çokları soy adlarını ve çocuklarının isimlerini Cengiz koyuyorlar”¹⁶ cümlesi ile “Malazgirt'ten Sakarya'ya” makalesinde Cengiz'i 'istilacı' olarak nitelemesine rağmen¹⁷ aynı anda Atsız'ın Turancı görüşlerini dergisinde paylaştığı görülmektedir.¹⁸ Ancak genel anlamda Serdengeçti, Nihal Atsız'ın savunduğu tarzda bir Türkçülüğe karşıdır. Onun Anadolu bir tarih anlayışını benimsediğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Ona göre, Malazgirt Zaferi'yle Anadolu'ya yeni iman ve yeni bir nizam gelmiş, Battal Gazi gibi kahramanlar ve Mevlana, Yunus gibi manevi erlerin gayretleriyle Anadolu İslamlaşmıştı. Türk İslam tarihine önem atfeden Serdengeçti için Selçuklu ve sonrasında kurulan Osmanlı Devleti, büyük bir dünya medeniyetidir.¹⁹ Serdengeçti 1960 yılında Türklere yakışan kaderin Turancılık olduğunu savunur.²⁰ 1970'lerden sonra İslami söylemi ağır basan Serdengeçti; Necip Fazıl Kısakürek'e göre mayası temiz ve ince ruhlu biridir, onun hakkında “eski Türkçü ve yeni İslamcı” nitelemesi yapar.²¹

1960'lı yıllardan itibaren siyasetle uğraşan Serdengeçti, birkaç parti de aktif olarak bulunmuş bir dönem de Adalet Partisi'nde milletvekilliği yapmıştır. Hayatının önemli bir bölümünü hapiste geçiren Serdengeçti, ömrünün sonlarında Parkinson hastalığına yakalanır. Bu hastalığını da nükteli bir şekilde şöyle açıklar: “Parkinsonmuşum, ne güzel, araba markası gibi” yine Alparslan Türkeş ile görüştüğünde “Senin en has müridin benmişim, ey Türk titre, kendine gel dedin, ben hala titriyorum!”²² 10 Kasım 1983 yılında vefat eden Serdengeçti, geriye birçok eser bırakmıştır. *Erzincan Destanı*, *Akdeniz Hilalindir*, *Türklüğün Perişan Hali*, *Mabetsiz Şehir*, *Müslüman Türk Çocuğuna Şiir Kitabı*, yazarın eserlerinden bazılarıdır.²²

Muhallif Bir Kimlik: Serdengeçti

Serdengeçti, hayatının tüm kesitlerinde muhalif bir kimlik sergiler. Her zaman doğrulardan yana olduğunu ve bu doğruları dile getirmekten çekinmeyeceğini zikreden Serdengeçti, her devirde göstermiş olduğu ilkeli duruş ve dava bilincinden dolayı çektiği acıları şöyle aktarır: “*Hamdolsun her devirden nasibimizi aldık. Hem C.H. Partisi, hem D. Parti, hem M.B.K. devrinde hapisaneleri boyladık. Hem de kaç defa.. Hakikati ketmetmediğimizden, ayıya dayı diyemediğimizden her üç devrin de sanığı olduk*”²³ Hakikaten Serdengeçti, her dönemde gücün yanında duranlara karşı sert eleştiri de bulunması ve karakterinden dolayı her dönemin muhalifi olarak anılacaktır. Öyle ki 1965 yılında vekil olacağı kendi partisine karşı bile muhalif bir duruş sergileyecek bundan dolayı partisinden ihraç edilecektir.

16 a.g.e., s. 3.

17 Osman Yüksel, “Malazgirt'ten Sakarya'ya”, *Serdengeçti*, S. 18 Eylül 1952, s. 3-4.

18 “3 Mayıs ve Nihal Atsız” *Serdengeçti*, S. 15-16, Mayıs -Haziran 1952, s. 8-11.

19 Serdengeçti Osman Yüksel, “Nereye Gidiyoruz” *Serdengeçti*, S. 4, Mart 1948, s. 4.

20 *Serdengeçti*, S. 32, Mart 1960, s. 14.

21 Necip Fazıl Kısakürek, *Babîâli*, Bütün Eserleri, C. 19, bd Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, 1999, s. 335.

22 B. Zakir Avşar, *Dava Dergiciliğinde Bir Örnek: Serdengeçti Dergisi*, Kurgan Edebiyat Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2015, s. 33.

23 *Serdengeçti*, S. 33, Şubat 1962, s. 3.

Serdengeçti, yayınladığı "Serdengeçti'lerin Marşı"nda "Hiç bir şeyden pervamız yok, Bize Serdengeçti derler, Kimimiz yay, kimimiz ok, Bize Serdengeçti derler..."²⁴ diyerek tavırlarını ortaya koyacağını ve hiç kimseden çekinmeyeceğini ifade eder. Türkçü ve İslamcı ideolojiyi sentezleyen Serdengeçti, değişik zamanlarda bu ideojilerden birini öne çıkarabilmektedir. Örneğin Atsız'ın İnönü ile olan 'Türkçü Turancı' davasında Türkçü kimliğini öne çıkararak Serdengeçti, Türkçü çevrelerin İslam dinine karşı söylemlerinde ise İslam savunuculuğu yaptığı görülmektedir. Türk dünyasıyla ilgilendiği zamanlarda ise Turancı bir kimlik sergilemektedir.

Serdengeçti, CHP'yi "imansızlar saltanatı" olarak nitelemiş, bunlara savaş açtığını ve bunların dayandığı temelleri sarstığını ileri sürmüştür. Demokrat Parti veya başka partinin taraftarı olmadığı altını çizen Serdengeçti, DP'nin de millete ihanet etme olasılığına karşı CHP'ye karşı verdiği mücadelenin aynısını DP'ye karşı yapacağını belirtir. Bu doğrultuda hainlere, komünizme, vatansızlığa, Batı taklidi zihniyete karşı verdiği mücadele bundan sonra da devam edeceği dile getirilmektedir.²⁵

Serdengeçti, kuşkusuz en büyük muhalefetini Tek Parti Dönemi'nin CHP'sine yapmıştır. Bu muhalefet ömrünün sonuna kadar devam etmiştir. Özellikle Kemalizm ve bu doğrultuda yapılan laik inkılaplar Serdengeçti'nin her dönem eleştirilerine maruz kalmıştır. Demokrat Parti'nin kuruluşunda Atatürk ilkelerine bağlılık ve laikliğe vurgu yapan parti programından dolayı bu partiye de sıcak bakmayan Serdengeçti, DP'yi 'danışıklı dövüş' olarak görmüştür. Yine 27 Mayıs 1960 sonrası kurulan Adalet Partisi'ne de "CHP'nin kuyruğu" nitelemesi yaparak muhalif kimliğini sürdürmüştür.

Serdengeçti'nin Cumhuriyet Halk Partisi ve Demokrat Parti'ye Karşı Tutumu

Serdengeçti, CHP içinde laiklik ilkelerinin yumuşatılmasıyla ilgili vekillere hitaben, "Ey imansızlar, imana geliniz" cümlesiyle hitap etmiş ve vekillerden milletin değerlerini dikkate almalarını istemiştir. CHP'nin 1947 yılındaki Kurultayı'nda Hamdullah Suphi gibi kişiler laiklik ilkesinin esnetilmesini savunan görüşler ortaya koymuştu. Bu görüşe göre, Tek Parti boyunca laiklik yanlış yorumlanmıştı, din toplumsal hayatın bir gerçeğidir ve bu doğrultuda dine önem vermek gerekiyordu. Bu bağlamda laikliğin dinsizlik olmadığını savunan bu kesime göre, laiklik ilkesi doğrultusunda yanlış uygulamalar yapılmış ve maneviyatsız bir nesil yetişmişti.²⁶ Serdengeçti, Hamdullah Suphi gibi kişilerin de bir zamanlar hata içinde olduğunu, ancak bu gün hatalarını anladığını belirtir. Serdengeçti Hamdullah Suphi gibi kişilerin saçlarını ağarttıktan sonra bu hakikatleri gördüğünü belirterek CHP'nin yeni nesil vekillerine şöyle seslenir: "Henüz sizler gençsiniz ateşlisiniz! Bu millet sizlerden çok şey bekliyor. Hakikati parlak nutuklara, alkışlara tercih ediniz. Milli vicdanın sesini dinleyiniz! Perişan halk yığınlarının ıstırabını duyunuz.!. Ataizmi atavizmi bırakınız!. Ebedi ve ezeli kıymetlerden uzaklaştırılan, mukaddesatı ayaklar altına çiğnenen

24 Marşın tamamı için bkz. **Serdengeçti**, S.6, Mayıs 1949, s. 13.

25 **Serdengeçti**, S. 11, Eylül 1950, s. 15.

26 Tarık Zafer Tunaya, **İslamcılık Cerayanı 3**, Cumhuriyet Gazetesi Armağanı, İstanbul, 1998, s. 20.

bu millet kaybettiği büyük imanını arıyor. Beyhude yere onu isimlere ve resimlere taptırmaya kalkışmayınız!. Bu millet ancak Allaha tapar. Kendilerine hizmet edenleri de asla unutmaz, sever sayar. Fakat bu millet putperest deyildir efendiler... Şu 25 yıl içinde din ve iman gayretinin kurtardığı bu topraklara da bu imanın mümessilleri olan insanlar asılmış, kesilmiş susturulmuştur geri kalanlarda yaşamıyorlar, sürünüyorlar.”²⁷

Serdengeçti, CHP'nin Altı Ok'unun komünizmin gelişimine ilişkin katkı sağladığı ve imanlı gençliğin ruhunu öldürerek tamamen seküler bir gençliğin yetişmesine sebep olduğunu savunur. Ona göre, cumhuriyet elitleri, tüm çabalarına rağmen kendilerini Türk gençliğine sevdirememişti: “Her yerde ve her şeyde, gazetelerde; kitaplarda, nutuklarda kendilerini bir ilah gibi takdim etmelerine rağmen, mahalcelere, caddelere sokaklara kendi isimlerini vermelerine rağmen milletimizin ve gençliğimizin gönlünde yer alamamışlardır...onlar halkı ve halk çocuklarını sevmедiler. Onlar bir türlü dürüst ve samimi olmadılar. Kendi prensiplerini dahi istismar ettiler. 6 oku 6 direk haline getirdiler. Onunla apartmanlar kurdular. Milleti ve dertlerini unuttular.”²⁸

Serdengeçti'ye göre, Cumhuriyet dönemindeki inkılaplar yukarılarda olup bitmiş, halk dikkate alınmamıştı. Yine bu inkılaplar yapılırken ekonomik kalkınma dikkate alınmamış mevcut iktidar Anadolu'ya refah götüremediğinden millete nüfus edememiş. Karnını bile doyuramayan ve inancını özgür olarak yaşayamayan Anadolu halkı, inkılap hareketlerini ağır baskı aracı olarak telakki etmişti. Bu nedenle Serdengeçti, cumhuriyet elitlerine karşı öfkeli bir duruş sergilemiş ve Atsız'ın Türkçülük fikrini benimsememesine rağmen, onun İnönü'ye karşı direnişine hayranlık duymuştur.²⁹

Serdengeçti'nin Tek Parti iktidarına en büyük eleştirisi, 1947 yılında Serdengeçti dergisinde yayınlamaya başladığı “Bir Nesli Nasıl Mahvettiler” adlı yazı dizisidir. Daha sonra kitapçık olarak basılan bu eserde, cumhuriyetin ilk yıllarında bir şehit çocuğunun hikâyesi anlatılır. Bu eser Milli Mücadele'yi eleştirdiği suçlamasıyla, İnönü imzasıyla ‘yasak kitap’ sayılmış ve Bakanlar Kurulu kararı ve İçişleri Bakanlığı'nın özel emriyle toplattırma kararı almıştır. Aynı zamanda yazarı hakkında da dava açılmış, Serdengeçti savcılığa sevk edilmiştir.³⁰ Serdengeçti'nin bu eserinde göze çarpan temel özellik, Milli Mücadele'nin “şapkakalı gâvurlara” karşı yapıldığı ve cumhuriyetin ilanından sonra şapka takan bir öğretmeni gören şehit çocuğunun koşarak annesine gâvurların tekrar geldiğini söylemesi kurgusudur. Yine bu “şapkakalı muallimlerin” eğitiminden geçen şehit çocuğunun, Allah'a karşı aldığı cephe aktararak bir zamanlar imanlı ve vatansever olan neslin Kemalist eğitimle zihnin-

27 Serdengeçti Osman Yüksel, “Nereye Gidiyoruz” **Serdengeçti**, S. 4, Mart 1948, s. 5.

28 Osman Yüksel, “Neler, Neler Yapmadılar!..”, **Serdengeçti**, S. 5, Mayıs 1948, s. 4.

29 Beşir Ayvazoğlu, **Tanrı Dağı'ndan Hira Dağı'na, Milliyetçilik ve Muhafazakârlık Üzerine Yazılar**, Kapı Yayınları, İstanbul, 2013, s.131.

30 Osman Yüksel Serdengeçti, **Bir Nesli Nasıl Mahvettiler, Gülünç Hakikatler, Akdeniz Hilalindir**, Bütün Eserleri II, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 7. Baskı, İstanbul 2014, s. 15-16; Serdengeçti bu risalenin 11 sayfadan oluştuğunu belirtir. Bkz. **Serdengeçti**, “Bir Nesli Nasıl Mahvettiler”, S. 10, Mayıs 1950, s. 11.

rinin nasıl yozlaştırıldığı anlatılmıştı.³¹

Serdengeçti, çok partili dönemle birlikte eleştiri dilini daha fazla göstermiş 1950'li yıllar ve sonrasında ise Kemalizm'e karşı daha sert bir tutum takınmıştır. Bu eleştiriler yapılırken Milli Şef ve Tek Parti uygulamaları hedef alınmış ancak M. Kemal bazı zamanlar sahiplenilmişti. İstiklal Harbi, Serdengeçti için bir 'kıyam ve cihat' hareketiydi. Vatanın işgalden kurtarılmasında Atatürk'ü övgüyle anan müellif, onun kaderci anlayışını kıran ve hurafeciliği ortadan kaldıran girişimine övgüde bulunmuştur. Ancak yapılan tüm bu inkılap hareketlerinin, yerini seküler bir ruhbanlığa bıraktığını ileri süren Serdengeçti, yapılan inkılaplara rağmen hurafeci zihniyetin değişmediğini belirterek şu tespitlerde bulunur: *"İnkılâplar, yıkılışlar, çöküşler, yenileşmeler birbirini takip etti. Yedi evliya kudretinde olan padişah tarihe karıştı. Başka bir şef vardı, Allah gibi konuşuyor, yaratır gibi yapıyordu. Baştan başa her şey değişti. Değişmeyen bir şey kaldı. Zihniyet! Çok geçmeden eski şark tenbelliği vurdumduymazlığı tekrar kendisini gösterdi. Tekkelerin yerini kahveler aldı. Hızır Aleyhisselâm yerini piyango gişelerine, at koşularına, poker masalarına bıraktı. Yeşil türbeyi kapattık; Mavi gişeyi açtık. Falcı kadını kaldırdık yerine Müzeyyen ablayı oturttuk, ne yaptık neyi değiştirdik. Sadece kelimeleri Mukadderat alın yazısı kader gibi orta zaman kelimelerin yerini, şans talih süpriz aldılar..."*³²

Serdengeçti, "Neler, Neler Yapmadılar" adlı yazısında CHP'nin faaliyetlerini dile getirerek Müslüman Türk toplumunda yaptıkları tahribatları aktarmaktadır. Halkevleri ve Köy Enstitüleri de eleştirilen konuların başındadır. Osmanlı Devleti'ni kuran ve üç kıtada hâkimiyet kuran Osmanlı ecdadının Halkevlerinde tahkir edildiğini ifade eden Serdengeçti, Halkevleri'nin milleti köklerinden kopardığı, çağdaşlık ve ilericilik adı altında tepeden inme inkılaplarla Anadolu halkını perişan ettiğini söyler: *"Sözlerine 'La' ile başlayan münkirler Allah yerine kendilerini ikame ettiler. XX. asır hayranları memlekete en geri zihniyetlerden biri olan putperestliği getirdiler."*³³ Köy Enstitüleri'nin aynı şekilde millet üzerinde manevi tahribat yaptığını iddia eden Serdengeçti'ye göre, Köy Enstitüleri, yeni bir nesil yetiştirme gayesiyle milletin gelenek ve göreneklerini yıkmış, manevi değerlerini çiğneyen bir programı uygulamıştı. Ona göre bu hedef, Hasan Ali Yücel ve İsmail Hakkı Tonguç'un hedefiydi ve eğer bu program gerçekleşseydi Türkiye, Komünist Rusya'nın bir cumhuriyeti olabilirdi.³⁴

Serdengeçti, milletin artık Tek Parti yönetiminden ümidini tamamen kestiğini ileri sürmektedir. Türkiye'nin büyük bir buhrandan geçtiğini ve CHP'nin bu buhranın üstesinden gelebilecek potansiyele sahip olmadığı belirtilmektedir. Hükümetin, sağ ve sol bazı yayınları kapatması ve gençleri tutuklamasına değinen Serdengeçti, kendilerine yönelik uygulamalarda ise CHP'ye meydan okumuş 'artık sesinizi ke-

31 Salim Zeki, "Bir Nesli Nasıl Mahvettiler", **Serdengeçti**, S. 1, Nisan 1947, s. 6-7; Serdengeçti Salim Zeki takma adını kullanmıştır. Yazıların tamamı için bkz. Serdengeçti, **Bir Nesli Nasıl Mahvettiler, Gülünç Hakikatler, Akdeniz Hilalidir**, s. 19-51.

32 "Değişmeyen Zihniyet", **Serdengeçti**, S. 1, Nisan 1947, s. 5.

33 Osman Yüksel, "Neler, Neler Yapmadılar!..", **Serdengeçti**, S. 5, Mayıs 1948, s. 3.

34 Serdengeçti Osman Yüksel, "Nereye Gidiyoruz" **Serdengeçti**, S. 4, Mart 1948, s. 4-5.

siniz, susunuz' diye hitap etmiştir: "Bize benliğimizi bize vatanımızı bize bizi iade ediniz. Biz ne Moskova ne de Londra ağzıyla konuşanlardanız. Bizim sesimiz hakkın ve halkın sesidir. Çeyrek asırdır susturulan milletimizin sesidir. Bin yıllık mazisi olan Anadolu'nun sesi, şehit ve gazi Mehmetçiğin sesidir."³⁵

Serdengeçti her geçen gün CHP'ye olan muhalefetini artırmış laiklik ilkesi, inkılaplar, CHP yönetimi ve Kemalistler hedef alınmıştır. Serdengeçti, Mehmet Akif ve Hüseyin Avni'yi Milli Mücadele'nin öncüleri olarak sunmuştur. Bunlar gibi 'Anadolu'nun imanlı çocukları' savaş sonunda dışlanmış, inkılapçılık ilkesi doğrultusunda Müslüman Anadolu'nun tüm mukaddes değerleri çiğnenmişti. Yazara göre, bunları yapanlar "Selanik dönmesi ve İttihat Terakki artıklarıdır."³⁶

CHP'nin 1950 yılında iktidardan düşmesinden birkaç gün önce, mevcut iktidarın halkı ezdiğinden, milletin bunların cenazelerini bile yıkamayacağından bahseden Serdengeçti, 1950 seçimlerinde DP'ye pek şans tanımamıştır. Ona göre CHP, idareyi ve emniyet güçlerini elinde bulundurduğundan demokratik bir seçim olmayacak ve CHP tekrar iktidar olacaktır. Öte yandan DP'nin CHP tarafından danışıklı bir dövüş olarak kurulduğu, Celal Bayar'ın laikliğe vurgu yapan nutukları ve DP'nin irtica hususunda CHP ile ortak hareket edeceklerini açıklamaları, Serdengeçti nezdinde, DP ve CHP'nin aynı olduğu anlayışını doğurur.³⁷ Bununla birlikte Celal Bayar'ın Tek Parti dönemindeki başbakanlığı ve inkılaplar sürecinde önemli görevlerde bulunmasından ötürü DP, dindar çevrelerce kuşkuyla yaklaşılmamasına sebep olmuştu.³⁸ Serdengeçti'ye göre, CHP'nin vatan anlayışı, oturdukları sandalyeler iken DP'lilere göre de vatan, milletvekili çıkarttıkları şehirlerdir.³⁹ Oysa DP, laik bir siyaseti benimsemiş olmasına rağmen parti programının 14. maddesinde laiklik anlayışı, din aleyhtarlığı olarak görülmemekte aynı zamanda dini müesseselerin tanzimini öngörmektedir: "*Partimiz lâiykliği devletin siyasette, dinde hiçbir ilgisi bulunmaması ve hiçbir din düşüncesinin kanunların tanzim ve tatbikinde müessir olmaması mânasında anlar ve lâiykliğın din aleyhtarlığı şeklindeki yanlış tefsirini reddeder; din hürriyetini diğer hürriyetler gibi insanlığın mukaddes haklarından tanır.*"⁴⁰ Celal Bayar, laik söylemine rağmen çok partili düzene geçişte, zamanın şartlarından dolayı hangi parti iktidar olursa olsun dinle ilgili politikalarının tek parti dönemine kıyasla daha esnek olacağını ileri sürmüştür. Ancak Bayar, muhalefet döneminde DP'nin din politikası hakkında net konuşmamaktadır.⁴¹

Başından beri DP'ye sıcak bakmayan Serdengeçti, 1950 seçimlerinde CHP'nin iktidarı kaybetmesi ve DP'nin ezici bir çoğunlukla Tek Parti'yi devre dışı bırakma-

35 Osman Yüksel, "Neler, Neler Yapmadılar!..", **Serdengeçti**, S. 5, Mayıs 1948, s. 4.

36 "İmansızlar Saltanatı", **Serdengeçti**, S. 7, Temmuz 1949, s. 9.

37 **Serdengeçti**, S. 10, Mayıs 1950, s. 11-15.

38 Doğan Duman, "Demokrat Parti'nin İslami Gazete ve Dergilerle İlişkisi (1946-1960)", **Tarih Okulu Dergisi**, Mart 2016, Yıl 9, Sayı XXV, s. 133.

39 **Serdengeçti**, S. 1, Nisan 1947, s. 18.

40 Tarık Zafer Tunaya, **Türkiye'de Siyasi Partiler 1859-1952**, Arba Yayınları, İstanbul, 1995, s. 663.

41 Sabahattin Nal, "Demokrat Parti'nin 1950-54 Dönemi Din Siyaseti", **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Cilt:60, Sayı:3, Ankara, 2005, s. 143.

sı onda bir heyecan meydana getirmiştir. Serdengeçti'nin 1950 seçimlerine dönük öngörüsü tutmamış, iktidarı eline alan DP'ye karşı tutumunda değişiklikler yaşanmıştır. Seçimleri kaybeden CHP'yi "Yıkıldılar" başlığıyla ele alan Serdengeçti, CHP'ye en ağır eleştirileri yöneltilir. Ona göre, bu parti millet ve din düşmanıydı. Tek Parti'yi "vatan ve millet celladı" olarak niteleyen düşünür, CHP ile ilgili şu yorumu yapar: "C.H.P kendini ebedi bildiği, putlarını ilahlaştırdığı için gafil avlandı. Millet onları 14 Mayıs 1950 de yerin dibine geçirdi!.. Cehenneme kadar yolları var!..."⁴² Serdengeçti, Tek Parti'nin kendilerini yarı tanrı olarak gördüğünü belirtmektedir: "Tam 30 yıl Tanrılar gibi konuşular; fir'avunlar gibi saltanat sürdürdüler." Buna rağmen CHP'nin tüm faaliyetlerinin içinin boş iddialar olduğunu ve inkılapların yerleşmediğini ileri sürmektedir.⁴³ Kemalizm'in yetiştirdiği kişilere "Frenk yosması" diyen Serdengeçti, Kemalizm'in halkı muasırılık adı altında "gâvurlaştırdığı", din âlimlerini idam ettiği, camileri kapattığını belirterek Tek Parti döneminde laiklik ilkesi doğrultusunda yapılan inkılapları en sert şekilde sorgulamıştır.⁴⁴

Serdengeçti, Atatürk büstlerinin yıkılması olaylarının, bu heykelleri dikenler tarafından, provokatör eylem olarak gerçekleştiğini düşünür. Demokrat Parti iktidarının ilk yıllarında artan bu olaylar bahane edilerek halkın mukaddesatlarına saldırı yapıldığını ileri süren Serdengeçti, Falih Rıfkı Atay ve A. Emin Yalman gibi kimselerin Atatürkçülük ve İnkılapçılık maskesi altında Yahudiliğe hizmet ettiğini iddia eder. Bu kimselerin irtica suçlamasıyla inkılapların elden gittiği propagandası yaparak mevcut iktidarı devirme peşinde olduğunu ileri süren Serdengeçti, 'CHP artıkları' olarak nitelediği kişilerin, Tek Parti şeflik sistemi özleminde olduğunu söyler: "Bu şom ağızlılar, bu nikahsız kalemler, bu putperestler, bu teresler, bu Allah, millet, vatan düşmanları, Selanik dönmeleri, şunu bilsinler ki: Bu vatani, bu milleti suyun öte tarafından gelen gayri Türkler kurtarmadı!.. Bu vatani; bu milleti biz kurtardık, biz... Müslüman Türk milleti."⁴⁵

Serdengeçti'nin muhalif tutumu DP'nin iktidarından kısa süre sonra buraya da yönelmiştir. Adnan Menderes başbakanlığa atandıktan sonra hükümet programında inkılaplar ve din politikalarında 'millete mal olmuş devrimler'in korunacağını, 'millete mal olmamış devrimler'in hususunda ise ısrarlı olmayacağını belirtmişti. Diğer taraftan en tehlikeli akım olarak solculuk görülürken irticaya da hoşgörü gösterilmeyeceği belirtilmiştir.⁴⁶ 1951 yılında Atatürk'ün büstlerine karşı eylemlerden dolayı "Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun Tasarısı" düzenlenmiş, böylece gericiliğin önüne geçilmeye çalışılacak aynı zamanda Atatürk'e sahip çıkılarak Atatürkçülüğü CHP'nin tek elinden almak hedeflenmiştir.⁴⁷ Menderes, CHP Genel Başkanı İnönü'nün Atatürk'e yeterince değer vermediğini, kendilerinin onlardan daha fazla Atatürk'ü sahiplenerek sevdiğini belirtmiştir. DP iktidarına yönelik rejim ve irtica suçlamasında ise Menderes, Atatürk'e sıkıca sarılarak muhalefete

42 Serdengeçti, S. 11, Eylül 1950, s. 15.

43 Serdengeçti, a.g.e., s. 3.

44 Serdengeçti, S. 12, Kasım 1950, s. 4.

45 Serdengeçti, S. 13, Haziran 1951, s. 3.

46 Nal, a.g.m, s. 147.

47 a.g.m, 154, 157.

cevap vermiştir. Atatürk'ü 'eşsiz kahraman' olarak niteleyen Menderes, başka bir konuşmasında şunları söyler: "Atatürk gönlümüzün sultanı, başımızın tacıdır. O, ileri bir demokrasi tesis etmek istemesinin yanı başında, bir vatan kurtarıcısı, bir devlet yaratıcısı yalnız bizlerin değil, bizden sonraki bütün nesillerin de ebediyyen minnettar kalacağı büyük bir insandır."⁴⁸

Demokrat Parti ve Adnan Menderes'in, ezanın aslına çevrilmesi, dine hoş görüşle yaklaşımı ve halkı CHP iktidarından kurtardığından dolayı desteklediğini ifade eden Serdengeçti, DP'yi millet iradesiyle iktidar olmasından dolayı meşru olarak görür. Ancak sonraki yıllarda bu partiye karşı bir muhalefet başlar. Önceleri sitem şeklinde beliren tutum, gün geçtikçe yerini eleştirilere bırakır. Serdengeçti, Adnan Menderes ve DP ile ilgili bazı zamanlar şüphe duyduğunu itiraf eder. Demokrat Parti'ye karşı 'acaba'larının olduğunu kaydeden Serdengeçti, buna rağmen Müslüman Anadolu halkının Menderes'e duyduğu sevgiyi dile getirir. Ona göre, "Millet Adnan Menderes'i seviyor; neden? 'Dinimizi baskıdan kurtardık' dediğinden. 'Sağcılarla solcular, bir arada harman edilemez, bu memleket sağcılardan hiçbir zaman zarar görmemiştir' dediğinden. 'Zorla polis ve jandarma kuvvetiyle inkılap olmaz, demokrat bir idare bunu tasvip edemez' dediğinden..."⁴⁹ Her şeye rağmen Müslüman Türk milletinin DP'ye karşı ümitli olduğunu ve Menderes'in vicdanlardaki baskıyı kaldırmasından ötürü beklenti içinde olduğunu aktaran Serdengeçti, *Büyük Doğu'nun kapatılması ve Serdengeçti dergisinin askeri mahkemece yargılanmasına* anlam veremez. Serdengeçti, bundan sonra "Acaba Menderes siyaset mi yapıyor?" fikrini dillendirir. Serdengeçti, artık isim belirtmeden DP'ye karşı muhalif bir duruş sergiler ve "Allah, millet ve vatan davasının dışına çıkanlara" karşı mücadele edeceğini belirtir.⁵⁰

Serdengeçti, Demokrat Parti döneminde de defalarca yargılanmış ve hapis yatmıştır. "Ayasofya" adlı makalesinden yargılanan Serdengeçti'nin en zor geçirdiği süreç, 1952 yılında "Malatya Hadisesi" olarak bilinen Ahmet Emin Yalman suikastından sorumlu tutularak yargılanmasıdır. Serdengeçti bu suikastla ilişkili olarak on bir ay boyunca tutuklu kalmış, suçsuz olduğu anlaşılınca da serbest bırakılmıştı. Malatya'da Hüseyin Üzmez'in gazeteci Yalman'a yönelik silahlı saldırı girişiminden sonra Menderes, milliyetçi ve muhafazakâr aydınları gözaltına almış, derneklerini de kapatmıştı.⁵¹ Sezai Karakoç, Menderes'in Malatya Hadisesi'nde dahlinin/payının olmadığını ispatlamak gayesiyle İslami kesime baskılar uyguladığını kaydeder. Karakoç o günleri şöyle anlatır: "Sonra tüm Türkiye'de devlet terörü esti. Ne kadar İslami dergi varsa kapatıldı. Sahipleri tutuklandı. Tevkif edilenler hep Malatya'ya sevk edildi. Menderes birden dönmüş, Müslümanlar aleyhine bir tavır almıştı... Yurt çapında bir baskı başladı dindarlar üzerinde. Âdetâ nefes almak zorlaştı."⁵² Menderes, irtica ile alakalı Malatya hadisesinden sonra gözlerinin açıldığını belirtmişti. İslami camiaya yapılan bu baskıdan siyasi partiler de nasiplenmişti. Bu bağ-

48 Şerif Demir, *Türk Siyasi Tarihinde Adnan Menderes*, Paraf Yayınları, İstanbul, 2010, s. 435, 442.

49 Osman Yüksel, "D.P ve Halk Vicdanı", *Serdengeçti*, S. 19-20, Ekim/Kasım 1952, s. 13.

50 Serdengeçti, *a.g.e.*, s. 13.

51 Avşar, *a.g.e.*, s. 20.

52 Sezai Karakoç, "Hatıralar", *Diriliş*, S. 52, 14 Temmuz 1989, s.10.

lamda Menderes, Millet Partisi'nin dini siyasete alet ettiğini ve bu partiyi "sanki dinin tek müdafii kendileriymiş" gibi davranmakla suçlamıştır.⁵³

DP, 1955'ten sonra yaşanan ekonomik kriz ve parti içindeki muhalefetten dolayı siyasette dini söylemi ön plana çıkaran siyasi bir politika izlemiştir.⁵⁴ Menderes'ten büyük beklentileri olan dindar camia ise her seferinde hayal kırıklığına uğramıştır. Buna rağmen DP dışında alternatiflerinin olmadığını gören muhafazakâr kesim, CHP'nin katı laik anlayışına karşı onu cesaretlendirmek için gayret içinde olmuşlardır.⁵⁵ Serdengeçti, 1956 yılında uzun bir aradan sonra çıkarttığı *Serdengeçti* adlı dergisinde, DP'ye olan muhalefeti açıkça dile getirmektedir. DP'nin demokrasi anlayışı 1950'lerin ikinci yarısında otoriter bir dile dönüşür. Menderes, mecliste sarf ettiği "Bu kadar fazla demokratlık, bizzat demokrasiyi ortadan kaldıracak tehlikeler irâs edebilir" görüşünü şiar haline getirmiştir.⁵⁶ DP, CHP'nin daha önceleri yaptığı hataları tekrar etmemesi gerektiğini ifade eden Serdengeçti, demokrasinin geliştirilmesini tavsiye eder ve iktidarın muhalefete karşı daha hoşgörülü olması gerektiğini savunur. Diğer taraftan DP'nin anti-demokratik uygulamalarına eleştiriler getirildiğinde, iktidarın her seferinde kendisini Tek Parti dönemi ile kıyaslaması ve kendisinin daha demokrat olduğunu varsayması ve yaptığı hatalara meşruiyet kazanma eğilimi eleştirilmektedir. DP'nin Tek Parti dönemi uygulamalarını eleştirmesine rağmen kendisinin de aynı hataları yaptığını, gazeteleri kapattığını ve muhalefeti susturduğunu dile getiren Serdengeçti, DP'nin politikalarını sorgulamaya devam etmektedir.⁵⁷

27 Mayıs 1960 darbesi öncesi İnönü ile Menderes arasında yaşanan din ve vicdan hürriyeti konusuna değinen Serdengeçti, İnönü'nün DP'ye yönelttiği dinin siyasete alet edilmesi ve Said Nursi'nin DP propagandası yaptığı suçlamasına cevap verir.⁵⁸ Ona göre, İnönü de geçmiş dönemlerde dini istismar etmiş ve dindar görünmeye çalışmıştı. Bu dönemde Serdengeçti, CHP'nin DP'ye karşı muhalefetine DP'yi 'Müslüman Türk' milletinin değerlerine sahip çıkması bakımından savunmuştur. Serdengeçti, CHP ve Kemalizm karşıtlığı üzerinde durmuş, DP'yi savunan bir tutum geliştirmiştir. 27 Mayıs 1960 yılındaki askeri darbe sonrası kurulan İnönü hükümeti için endişelerini dile getiren ve bu dönemi 'ikinci İnönü dönemi' olarak adlandıran Serdengeçti, birinci İnönü döneminde epey hırpalandığını ifade ederek her dönem de sıkıntılara maruz kaldığını beyan etmiştir.⁵⁹

53 Nal, **a.g.m.**, s. 166.

54 Leyla Kırkpınar, Demokrat Parti (DP) ve Din-Siyaset İlişkisi (1946-1960), **Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi**, XVIII/36, 2018-Bahar, s. 355.

55 Tanıl Bora, "Adnan Menderes", **Türkiye'nin 1950'li Yılları**, Ed. Mete Kaan Kaynar, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015, s. 345.

56 Bora, **a.g.e.**, s. 337.

57 **Serdengeçti**, S. 22, Mayıs 1956, s. 14.

58 **Serdengeçti**, S. 32, Mart 1960, s. 8-10.

59 **Serdengeçti**, S. 33, Şubat 1962, s. 3.

Serdengeçti'nin Milliyetçi Hareket Partisi ve Milli Selamet Partisi İle Olan İlişkileri

Serdengeçti, 1954 yılında yakınlarının ısrarı sonucu siyasete atılmaya karar vermiş, Antalya bağımsız milletvekili adayı olmak için propagandalara başlasa da türlü engellemelerle karşılaşmış vekil seçilememiştir.⁶⁰ 1961 seçimlerinde tekrar milletvekili olmak için harekete geçen Serdengeçti, daha önce yazmış olduğu bir yazısından dolayı tutuklanmış ve seçimler bitene kadar Konya hapisanesinde yatmıştır. 1961 seçimlerinde "Mebus olmak isterken mahpus oldum" diyen Serdengeçti, 1965 yılında Adalet Partisi'nden Antalya milletvekili seçilerek meclise girmiştir.⁶¹ Serdengeçti, kendi partisi içinde bile muhalif bir kimlik sergilemiş, doğru bildiklerini söylemekten geri durmamıştır. Demirel'in mason olduğunu söyleyen Serdengeçti, 1966 yılından itibaren *Yeni İstanbul Gazetesi*'nin 'Selam' köşesinde mecliste dile getiremediği eleştirileri burada yapmıştır. Demirel'in mason olduğuna dair elinde sağlam belgelerin olduğunu söyleyen Serdengeçti, kendisine şu suali sorar: "Madem Demirel masondu neden onun partisine girdiniz ve onu desteklediniz?" Serdengeçti, kendisine sorduğu sorunun cevabını ise şöyle yanıtlar: "*Bir kere Süleyman beyin partisi diye bir parti yoktur. A. Partisi Morison şirketinin yazıhanesi değildir. Bu parti milletin ekseriyetinin partisidir. İkincisi beni Süleyman bey ve adamları seçmedi.. para babaları, servet azmanları da seçmedi. Şu fakir, imanlı Müslüman-Türk milleti seçti..*"⁶² Serdengeçti'nin AP içindeki bu muhalefeti derinleşmiş, 1967 yılında partisinden ihraç edilmesiyle sonuçlanmıştır.

İhracın ardından Alparslan Türkeş'in partisine giren Serdengeçti, burada CHP ve AP aleyhine konuşmalar yapmıştır. Diğer taraftan parti ambleminin bozkurt yerine üç hilal olmasını sağlayan Serdengeçti, "Tanrı Türkü, Allah Müslümanları korusun" sözünün de sahibidir.⁶³ Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP) adına radyo konuşmaları yapan Serdengeçti, konuşmasına başlarken kullandığı "Allah, Millet, Vatan yolundayız" cümlesi ile İnönü ve Demirel hakkındaki konuşmaları dolayısıyla hakkında dava açılmıştır. 1969 seçimlerinde MHP saflarında seçime giren Serdengeçti, halkın milliyetçi harekete katılması hususunda propaganda konuşmaları yapmaktadır. 1969 yılında yapılan genel seçimde Ordu' dan aday gösterilen Osman Yüksel Serdengeçti, vekil seçilemez ve uzun süre siyasete ara verir.⁶⁴

Serdengeçti 1977 yılında avukatı S. Arif Emre aracılığıyla Necmettin Erbakan'ın başkanlığını yaptığı Milli Selamet Partisi'ne girer. MSP'de sadece bir hafta kalan Serdengeçti, yazdığı sert ve sitemkâr içerikli istifa dilekçesiyle bu partiden ayrılır. Eşinin anlattığına göre, MSP, Osman Yüksel'i Akseki'den alıp Ankara'ya götürmüş, ancak burada gerek Erbakan gerekse de parti yönetiminin Serdengeçti'ye karşı

60 Osman Yüksel, Antalya müstakil milletvekili olma sürecini ve karşılaştığı engelleri dergisinde genişçe açıklamaktadır. Bkz. Osman Yüksel, "Seçim Hatıralarım", *Serdengeçti*, S. 25, Eylül 1957, s. 6.

61 Özcan, *Osman Yüksel ve Serdengeçti Dergisi*, s. 57.

62 Avşar, *a.g.e.*, s. 29.

63 Özcan, *Osman Yüksel ve Serdengeçti Dergisi*, s. 61.

64 Serdengeçti'nin MHP'deki propagandaları ve diğer partilerle olan ilişkileri için bkz. Serdengeçti, *Bir Nesli Nasıl Mahvettikler, Güllünc Hakikatler, Akdeniz Hilalidir*, s. 55-76.

ilgisizliği onu sinirlendirmiş ve istifasına sebep olmuştu. Serdengeçti bundan sonra bir daha siyasete dönmemiş, ömrünün son yıllarını memleketinde, siyasetten ve aksiyondan uzak bir şekilde ailesiyle geçirmiştir.⁶⁵

Sonuç

Osman Yüksel Serdengeçti, Türk siyasi hayatına renkli ve hareketli kişiliğiyle katılan önemli şahsiyetlerden biri olarak dikkat çeker. "Tanrı Dağı Kadar Türk, Hira Dağı Kadar Müslüman" sloganıyla milliyetçi ve muhafazakâr bir siyasi anlayışa sahip olan Serdengeçti, Türk siyasi hayatına çıkarttığı "Serdengeçti" adlı derginin ismiyle dâhil olur. Birbirinden farklı siyasi oluşumlara katılan bu ismin, katıldığı her siyasi oluşumda savunageldiği düşünceleri ayındır ve bunlar ağırlıklı olarak milliyetçi, muhafazakâr, vatansever ve anti-komünist bir seyir izler.

Tek Parti yönetimini, geleneksel değerlerden uzak düşmesi yönüyle tenkit eden Serdengeçti, bu tenkitleri nedeniyle birçok kovuşturma geçirir. Farklı tarihlere cezalar alır. Tek Parti yönetimince kendisine yöneltilen suçlamalar arasında devleti tahkir önemli bir yer tutar. Esasında devlet, millet ve vatan gibi değerler, muhafazakâr söylemin siyasi omurgasını teşkil ederler. Serdengeçti'nin ne felsefi ne de siyasi olarak bu değerlerle arasında herhangi bir mesafeden söz edilebilir. Aksine onun tüm davası bu kavramlar üzerine kurulu olduğu söylenebilir. Onun Tek Parti yönetimine yönelik tenkitleri, bu partinin tek yanlı uygulamalarına dönebilir. Özellikle Tek Parti döneminin laik uygulamaları Serdengeçti'nin en çok karşı çıktığı alandır. Bu dönemde yapılan inkılaplar, Serdengeçti'ye göre "Tanrı Dağı Kadar Türk, Hira Dağı Kadar Müslüman" olan toplumun değerlerini yok saymıştır. Serdengeçti'nin DP'ye karşı tutumu da aynı doğrultudadır. Serdengeçti'nin DP'ye yönelik en büyük eleştirisi, DP'nin iktidar olduktan sonra bu gücü kullanarak anti-demokratik davrandığı üzerinedir. Serdengeçti'nin muhalefette iken takındığı tutum ile iktidar partisinde vekil olarak bulunduğu dönem kıyaslandığında bu muhalif kimliği koruyarak ilkeli bir duruş sergilediği, bundan dolayı hemen her dönemde iktidarların hışmına uğradığı söylenebilir. Onun içinde yer aldığı siyasi oluşumlardan AP, MHP ve MSP ile olan ilişkileri de milli ve manevi değerler noktasındadır. Serdengeçti'nin bu partilerden kopuşunda bu hareketlerde gördüğü sapmalarla birlikte şahsi alınganlıkları da etkili olmuştur.

Türk siyasi hayatındaki muhalefetin seyrini ve yönünü işaret etmesi açısından Serdengeçti örneğinin birçok açıdan ufuk açıcı olduğu söylenebilir. İktidar partilerinin kendilerine yönelik muhalefete ne derece açık oldukları veya olmadıklarının yanı sıra, herhangi bir değere mutlak bağlılık ile yapılan muhalefetin yıpratıcılığı, Serdengeçti özelinde açık olarak görülebilir. İktidar partilerinin, kendilerine yönelik olumlu veya olumsuz muhalefete hoşgörülü ve hazmedici yaklaşımı ile muhalefet edenin de kendi tenkitlerini mutlak doğru olarak dayatmaması gerektiği noktasında bir ufka erişildiği söylenebilir.

65 Özcan, **Osman Yüksel ve Serdengeçti Dergisi**, s. 62-63.

Kaynakça

Sürelî Yayınlar:

“3 Mayıs 1944 Olaylarını Hazırlayan Sebepler” **Serdengeçti**, S. 3, Ekim 1947.

“3 Mayıs Milli Feveranı” **Serdengeçti**, S. 10, Mayıs 1950.

“3 Mayıs ve Nihal Atsız” **Serdengeçti**, Y. 6, S. 15-16, 4, Mayıs -Haziran 1952.

“Değişmeyen Zihniyet”, **Serdengeçti**, Y. 1, S. 1, Nisan 1947.

“İmansızlar Saltanatı”, **Serdengeçti**, Y. 3, S. 7, Temmuz 1949.

KARAKOÇ, Sezai: “Hatıralar”, **Diriliş**, S. 52, 14 Temmuz 1989.

SERDENGEÇTİ, Osman Yüksel: “Nereye Gidiyoruz” **Serdengeçti**, S. 4, Mart 1948.

Serdengeçti, S. 1, Nisan 1947.

Serdengeçti, S. 10, Mayıs 1950.

Serdengeçti, S. 11, Eylül 1950.

Serdengeçti, S. 12, Kasım 1950.

Serdengeçti, S. 13, Haziran 1951.

Serdengeçti, S. 2, Mayıs 1947.

Serdengeçti, S. 22, Mayıs 1956.

Serdengeçti, S. 24, Nisan 1957.

Serdengeçti, S. 3, Ekim 1947.

Serdengeçti, S. 32, Mart 1960.

Serdengeçti, S. 33, Şubat 1962.

Serdengeçti, S. 4, Mart 1948.

Serdengeçti, S. 6, Mayıs 1949.

Serdengeçti, S. 9, Şubat 1950.

YÜKSEL, Osman: "D.P ve Halk Vicdani", **Serdengeçti**, S. 19-20, Ekim/Kasım 1952.

YÜKSEL, Osman: "Malazgirt'ten Sakarya'ya", **Serdengeçti**, S. 18, Eylül 1952.

YÜKSEL, Osman: "Neler, Neler Yapmadılar!..", **Serdengeçti**, S. 5, Mayıs 1948.

YÜKSEL, Osman: "Seçim Hatıralarım", **Serdengeçti**, S. 25, Eylül 1957.

ZEKİ, Salim: "Bir Nesli Nasıl Mahvettiler", **Serdengeçti**, S. 1, Nisan 1947.

Kitap ve Makaleler:

AVŞAR, B. Zakir: **Dava Dergiciliğinde Bir Örnek: Serdengeçti Dergisi**, Kurgan Edebiyat Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 2015.

AYVAZOĞLU, Beşir: **Tanrı Dağı'ndan Hira Dağı'na, Milliyetçilik ve Muhafazakârlık Üzerine Yazılar**, Kapı Yayınları, İstanbul, 2013.

BORA, Tanıl: "Adnan Menderes", **Türkiye'nin 1950'li Yılları**, Ed. Mete Kaan Kaynar, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015.

DEMİR, Şerif: **Türk Siyasi Tarihinde Adnan Menderes**, Paraf Yayınları, İstanbul, 2010.

DUMAN, Doğan: "Demokrat Parti'nin İslami Gazete ve Dergilerle İlişkisi (1946-1960)", **Tarih Okulu Dergisi**, Mart 2016 Yıl 9, Sayı XXV, ss. 127-154.

KARAÇAM, Ferman: "Serdengeçti, Osman Yüksel", **TDV İslam Ansiklopedisi**, Y. 2009, C. 36, s. 555-556.

KIRKPINAR, Leyla: "Demokrat Parti (DP) ve Din-Siyaset İlişkisi (1946-1960)", **Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi**, XVIII/36, 2018-Bahar, s.s.349-359.

KISAKÜREK, Necip Fazıl: **Babiâli**, Bütün Eserleri, C. 19, bd Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, 1999.

NAL, Sabahattin: "Demokrat Parti'nin 1950-54 Dönemi Din Siyaseti", **Ankara Üniversitesi SBF Dergisi**, Cilt:60, Sayı:3, Ankara, 2005, s. 137-171.

ÖZCAN, Ali: "**Serdengeçti Dergisi ve Siyasal İktidarlarla İlişkisi**", **Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi**, C.2, S. 3, Mart 2014, s. 300-316.

ÖZCAN, Ali: **Osman Yüksel ve Serdengeçti Dergisi**, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul, 2010.

ÖZTEKİN, Hülya: "1944 Irkçılık - Turancılık Davası ve Basındaki Tartışmalar", **Selçuk İletişim**, 2018, 11 (1): 212-236.

SARI, İbrahim: **Osman Yüksel Serdengeçti**, NoktaE-Book Yayınları, Antalya, 2016.

SERDENGEÇTİ, Osman Yüksel: **Bir Nesli Nasıl Mahvettiler, Gülünç Hakikatler, Akdeniz Hilalindir**, Bütün Eserleri II, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 7. Baskı, İstanbul 2014.

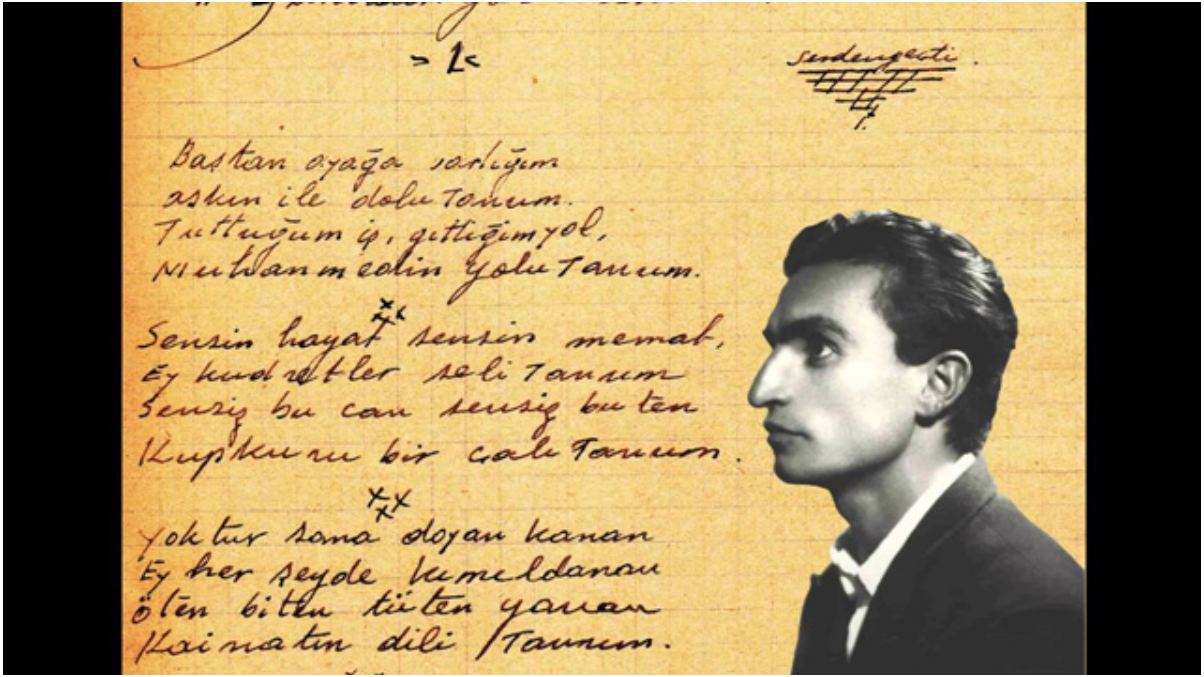
SERDENGEÇTİ, Osman Yüksel: **Mabetsiz Şehir, Bir Millet Neden Ağlar**, Bütün Eserleri I, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 7. Baskı, İstanbul, 2016.

TUNAYA, Tarık Zafer: **İslamcılık Cerayarı 3**, Cumhuriyet Gazetesi Armağanı. İstanbul, 1998.

TUNAYA, Tarık Zafer: **Türkiye'de Siyasi Partiler 1859-1952**, Arba Yayınları, İstanbul, 1995.

Ekler:

Ek 1. Osman Yüksel Serdengeçti, NurNet. Org.

Ek 2. Osman Yüksel Serdengeçti Alparslan Türkeş ile birlikte. Kaynak: <http://www.derintarih.com/abide-sahsiyetler/osman-yuksel-serdengecti/>

Ek 3. Serdengeçti Dergisi, Sayı: 32, Mart 1960

11 MART 1960

Serdengeçti

ALLAH - MİLLET - VATAN YOLUNDA

İÇİNDEKİLER

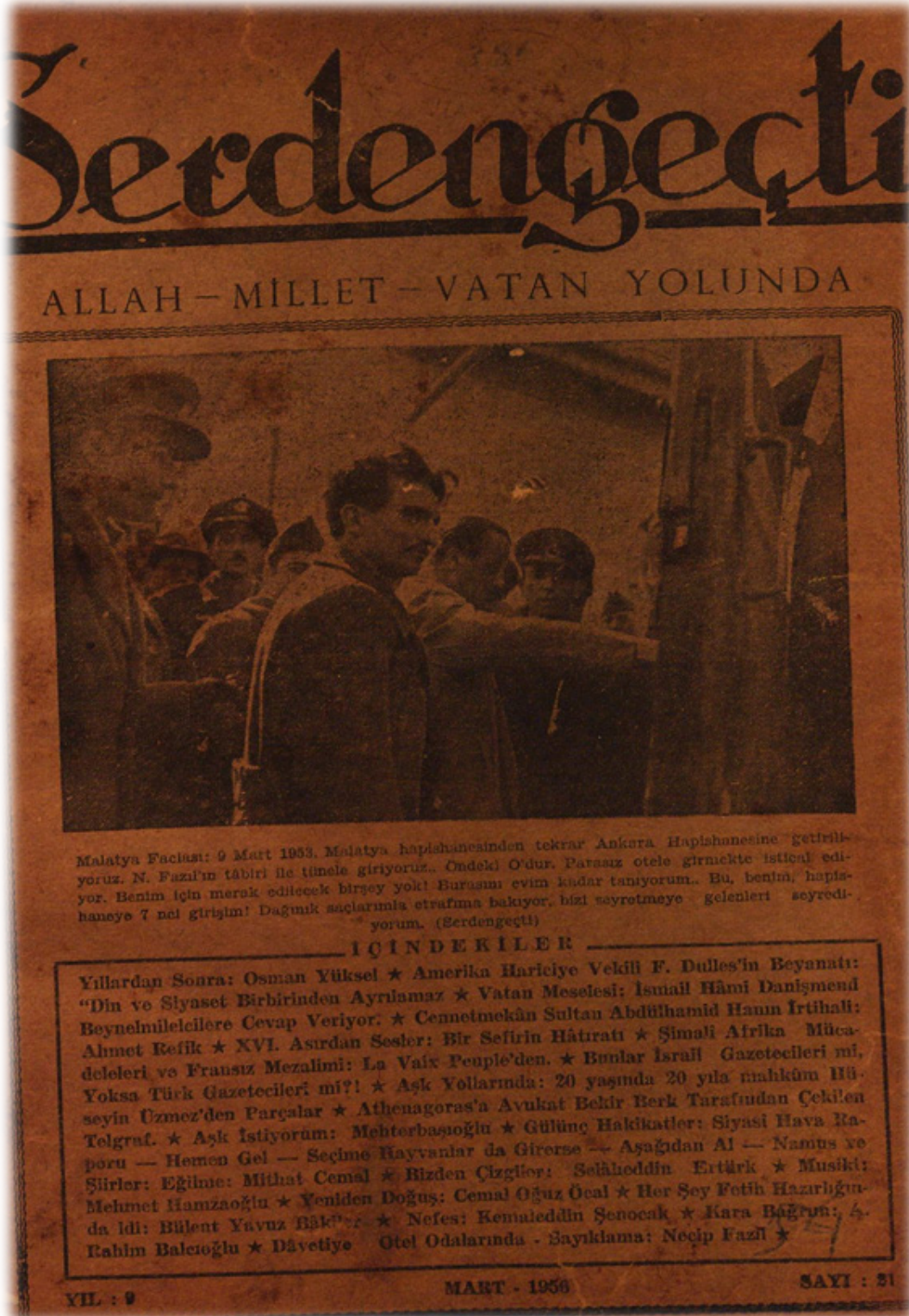
Sen İnkılâpçı,
Ben Mürteciyim, Ha?!..
★
İfadelerin saltanatı...
★
İnönü — Menderes
Söz Düellosu
★
Saidi Nursi Meselesi:
Kürdi mi, Nursi mi?
★
Hapishane Hatıralarım
(Hüseyin Üzmez)
★
Türkistan kurtulacaktır!
★
Turizm Rezaleti
★
Milli Terbiye Gitti!
Moral Eğitimi Geldi!
★
Ölüsünü kızlara kaldırtacak
Hacı
★
İslâma sulkası II
★
Fındıklı Hâdisesi
★
Lânetnâme
★
İsmet Paşa da Dini
Siyasete âlet ediyordu
İspat ve İzahı

Bu resim İsmet Paşa'nın değildir. İkiisi de aynı ırktan ve memleketten oldukları, hattâ sureta benzedikleri halde siret bakımından tam aksine... Bu resim Saidi Nursinin gençlik resimlerinden biridir. Birinci Cihan Harbinde Almanya'da iken çekilmiştir.

VII - 12 MART 1960 SAYI 32

Ek. 4: Osman Yüksel Serdengeçti, Malatya Hadisesi olarak tarihe geçen olayda 9 Mart 1953'te Necip Fazıl Kısakürek ile birlikte Malatya cezaevinden Ankara'ya getirilirken. *Serdengeçti*, Sayı: 21, Mart 1956

Malatya Faciası: 9 Mart 1953. Malatya hapishanesinden tekrar Ankara Hapishanesine getiriliyoruz. N. Fazıl'ın tabiri ile tünele giriyoruz. Öndeki O'dur. Parasız otele girmekte istical ediyor. Benim için merak edilecek birşey yok! Burasını evim kadar tanıyorum. Bu, benim, hapishaneye 7 nci girişim! Dağınık saçlarımla etrafıma bakıyor, bizi seyretmeye gelenleri seyrediyorum. (Serdengeçti)

İÇİNDEKİLER

Yıllardan Sonra: Osman Yüksel ★ Amerika Hariciye Vekili F. Dulles'in Beyanları: "Din ve Siyaset Birbirinden Ayrılmaz ★ Vatan Meselesi: İsmail Hâmi Danişmend Beynelmüleclilere Cevap Veriyor. ★ Cennetmekân Sultan Abdülhamid Hanın İrtihali: Ahmet Refik ★ XVI. Asırdan Sesler: Bir Sefirin Hâtrâtı ★ Şimali Afrika Mücadeleleri ve Fransız Mezalimi: La Vaix People'den. ★ Bunlar İsrail Gazetecileri mi, Yoksa Türk Gazetecileri mi? ★ Aşk Yollarında: 20 yaşında 20 yıla maliküm Hüseyin Özmez'den Parçalar ★ Athenagoras'a Avukat Bekir Berk Tarafından Çekilen Telgraf. ★ Aşk İstiyorum: Mehterbaşıoğlu ★ Güllünc Halkîyatlar: Siyasi Hava Raporu — Hemen Gel — Seçime Hayvanlar da GİRerse — Aşağıdan Al — Namus ve Şiirler: Eğilme: Mithat Cemal ★ Rizden Çizgiler: Selâheddin Ertürk ★ Müzik: Mehmet Hamzaoğlu ★ Yeniden Doğuş: Cemal Oğuz Öcal ★ Her Şey Fetih Hazarlığında İdi: Bülent Yuvuz Bakır ★ Nefes: Kemâleddin Şenocak ★ Kara Bağrum: A. Tahim Balcıoğlu ★ Dâvetiye Otel Odalarında - Bayıldama: Necip Fazıl ★